

Research Paper

The Opinion of Iranian and Norwegian Citizens about the Factors Influencing the Commission of white-Collar Crimes with a Delphi Approach

Maryam Kamaei¹, Salameh Abolhasani^{2*}, Naghmeh Farhod³

1. PhD student, Department of Criminal Law and Criminology, Khuzestan Science and Research Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.
2. Assistant Professor, Department of Criminal Law and Criminology, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
3. Department of Criminal Law and Criminology, Andimeshk Branch, Islamic Azad University, Andimeshk, Iran.

ARTICLE INFO

PP: 433-454

Use your device to scan and read the article online

Keywords: *White Collar Crime, Gender, Hybridity, Delphi, Women.*

Abstract

This article aims to analyze the role of gender (women and men) in committing white collar crimes in Iran and Norway. According to Sutherland's definition, white-collar crime is a crime committed by people who are "respected and have social status." Studies clearly show that women are under-represented in official statistics related to certain types of organizational white-collar crime. However, what exactly creates such a pattern is worthy of reflection and interpretation. There are several possibilities in this regard. One interpretation is that because access to occupational and organizational positions is stratified by gender, women have fewer opportunities to commit certain types of white-collar crime; Especially those crimes that allow the offender to use the organization as a means to deceive and conspire against the victims. Therefore, the limited access to job positions explains why women are not accused among this type of white-collar criminals. This interpretation is based on the implicit assumption that if women have access to similar job and organizational positions, they will act like men. However, there is a possibility that women behave differently than men even if they have the same situations and opportunities. Maybe women are actually more law-abiding than men. Another possibility is that men and women commit crimes equally. But the criminal justice system.

Citation: Kamaei, M. , Abolhasani, S. , & Farhod, N. (2023). **The Opinion of Iranian and Norwegian Citizens about the Factors Influencing the Commission of white-Collar Crimes with a Delphi Approach.** *Geography(Regional Planning)*, 13(51), 433-454.

DOI: 10.22034/JGEOQ. 2023.222502.2382

DOR: 20.1001.1.22286462.1402.13.51.26.8

* **Corresponding author:** Salameh Abolhasani, **Email:** Salameh_Abolhasani@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction

This article aims to analyze the role of gender (women and men) in the commission of white-collar crimes in Iran and Norway. According to Sutherland's definition, white-collar crime involves individuals who are "respected and have social status." Studies clearly indicate that women are underrepresented in official statistics related to specific types of organizational white-collar crime. However, the exact factors contributing to such a pattern warrant reflection and interpretation. There are several potential explanations in this regard. One interpretation suggests that, due to gender-stratified access to occupational and organizational positions, women have fewer opportunities to engage in certain types of white-collar crime, particularly those crimes that involve using the organization to deceive and conspire against victims. Therefore, the limited access to job positions may explain why women are not prominently featured among this category of white-collar criminals. This interpretation is rooted in the implicit assumption that if women have access to similar job and organizational positions, they would behave similarly to men. However, there is the possibility that women might exhibit different behavior than men even when faced with comparable situations and opportunities. It is conceivable that women are inherently more law-abiding than men. Another perspective posits that men and women may commit crimes at an equal rate, but the criminal justice system and internal reconciliation and compliance mechanisms

may be more lenient towards female offenders.

Methodology

The research method employed in this article is a mixed (combined) exploratory research method utilizing meta-composite and Delphi approaches. The data collection process relied on the library method. The research population encompasses all articles related to the research topic. To conduct the research, after formulating the research questions, a systematic search was performed using pertinent keywords on databases such as Google Scholar, Scopus, SID, IRANDOC, etc., covering the period from 2011 to early 2023.

Results and Discussion

The findings reveal that the initial number of extracted codes was 538, which were subsequently condensed into 241 codes in the following stage and further refined into 38 sub-codes during the secondary (central) coding phase. Ultimately, these sub-codes were synthesized into 6 main codes during the selective coding stage.

Conclusion

The findings of this study demonstrate that six main categories or themes have been identified for white-collar crimes, which are as follows: 1. Individual dimension with twelve components; 2. Social dimension with four components; 3. Economic dimension with two components; 4. Organizational dimension with eight components; 5. Political dimension with three components, and 6. Laws and regulations dimension with three components.

References

1. Adler, F. (1975). *Sisters in crime: The rise of the new female criminal*. McGraw- Hill: USA
2. Akers, R. L. and Jensen, G. F. (2009). The empirical status of social learning theory of crime and deviance: the past, present, and future. In: *Taking Stock: The Status of Criminological Theory* (ed. F. T. Cullen, J. P. Wright and K. R. Blevins), 37– 76. New York: Routledge.
3. Benson, M. L. and Simpson, S. (2009). *White Collar Crime: An Opportunity Perspective*, Routledge.
4. Benson, M. L. and Harbinson, E. (2020). *Gender and criminal thinking among individuals convicted of white-collar*

- crimes, *Criminal Justice Studies*, 33 (1), 46-60.
5. Benson, Michael L. & Gottschalk, Petter (2015). Gender and White-Collar Crime in Norway: An Empirical Study of Media Reports. *International Journal of Law, Crime and Justice*. 43 (4). 535-552.
  6. Carlen P. , Worall A. (1987). *Gender, Crime and Justice*, Bristol
  7. Ghaffari, S. (2020). Iran's criminal policies to prevent the emergence of white-collar criminals. *International Journal of Legal Sciences Research*, 1(2), 11-29.[In Persian]
  8. Goochibi-gigi, M. (2019). Qualitative analysis of white-collar crime: Understanding backgrounds and motivations. *Social Issues in Iran*, 10(1), 217-238.[In Persian]
  9. Hasandoost-Farokhani, H. , & Yazdannpanah, L. (2013). Investigating attitudes toward administrative corruption and its relationship with social capital. *Rahbord-e-Tose'e*, 34, 80-114.[In Persian]
  10. Hosseini, S. M. , & Goochibi-gigi, M. (2015). Cognitive-behavioral analysis of white-collar crimes. *Journal of Criminal Law Research*, 3(10), 9-40.[In Persian]
  11. Hosseini-Darehsoufi, S. M. (2021). Personality traits of white-collar criminals. *Detectives Quarterly*, 14(54), 59-72.[In Persian]
  12. Kamaii, M. , Abolhasani, S. , & Farhoud, N. (2022). Examination of the triangle of well-being in white-collar criminals and pink-collar criminals in the laws of Norway and Iran. *Quarterly Journal of International Relations Research*, 12(4), 221-244.[In Persian]
  13. Kamaii, M. , Abolhasani, S. , & Farhoud, N. (2022). Women and white-collar criminals: A comparison of pink-collar and white-collar crimes in the laws of Iran and Norway. *Quarterly Journal of Teachings of Jurisprudence and Criminal Law*, 4(4), 70-82.[In Persian]
  14. Mirkhalili, S. M. , & Khodadoust, B. (2017). Transition from white-collar criminals to red-collar criminals. *Journal of Public Law Issues*, 1(3), 129-156.[In Persian]
  15. Mohammadi, A. , et al. (2013). Interpretive-Structural Modeling of Project Supply Chain Risks in Provincial Gas Companies. *Industrial Management Vision Quarterly*, 5(12), 9-37.[In Persian]
  16. Mosavi Majab, S. D. (2013). White-collar offenders. *Modares Journal of Humanities*, 8(3), 61-83.[In Persian]
  17. Naqib, B. , Amini, M. , & Darkhoshandeh, M. (2018). Prevention of white-collar crimes with an approach to religious teachings. *Journal of Political and International Research*, 9(37), 289-317.[In Persian]
  18. Nasiri, M. (2014). Mechanisms for controlling white-collar crimes: Criminal and non-criminal models. *Detective Quarterly*, 7(28), 7-24.[In Persian]
  19. Sepehrvand, M. (2022). Reasons for criminalization in white-collar crimes and crime prevention strategies from the criminological perspective. *Studies in Political Science, Law, and Jurisprudence*, 8(2), 692-703.[In Persian]
  20. Shokrian Amiri, H. , Seyedali-pour, S. H. , & Saber, A. (2015). Exploring the nature of white-collar crimes and their manifestations. *Seventh National Conference on Modern Studies and Research in the Fields of Humanities, Management, and Entrepreneurship in Iran*. Tehran, Iran. [In Persian]
  21. Taqipour, A. (2013). White-collar criminals from the perspective of criminology and Nahj al-Balaghah. *Nahj al-Balaghah Research Quarterly*, 1(3), 55-66.[In Persian]

انجمن ژئوپلیتیک ایران

فصلنامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه‌ای)

دوره ۱۳، شماره ۵۱، تابستان ۱۴۰۲

شاپا چاپی: ۶۴۶۲-۲۲۲۸ شاپا الکترونیکی: ۲۱۱۲-۲۷۸۳

Journal Homepage: <https://www.jgeoqeshm.ir/>

مقاله پژوهشی

دیدگاه شهروندان ایرانی و نروژی در مورد عوامل موثر در ارتکاب جرایم یقه سفیدی با رویکردی دلفی

مریم کمایی - دانشجوی دکتری، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، پردیس علوم و تحقیقات خوزستان، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

سلامه ابوالحسنی* - استادیار، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

نغمه فرهود - استادیار، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد اندیمشک، دانشگاه آزاد اسلامی، اندیمشک، ایران.

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>شماره صفحات: ۴۳۳-۴۵۴</p> <p>از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید</p> 	<p>این مقاله با هدف تحلیل نقش جنسیت (زنان و مردان) در ارتکاب جرایم یقه سفیدی در ایران و نروژ صورت گرفته است. بنا بر تعریف ساترلند، جرم یقه سفیدی جرمی است که توسط افراد «مورد احترام و دارای مقام و موقعیت اجتماعی» ارتکاب می‌یابد. مطالعات انجام شده به وضوح نشان می‌دهند، زنان در آمارهای رسمی مربوط به انواع خاصی از بزهکاری یقه سفیدی سازمانی کمتر معرفی شده‌اند. با وجود این، آن چه دقیقاً موجب ایجاد چنین الگویی می‌شود، جای تأمل و تفسیر دارد. احتمالات متعددی در این خصوص وجود دارد. یک تفسیر این است که چون دسترسی به موقعیت‌های شغلی و سازمانی بر اساس جنسیت طبقه بندی می‌شود، زنان فرصت‌های کمتری برای ارتکاب انواع خاص جرم‌های یقه سفیدی دارند؛ مخصوصاً آن جرایمی که به بزهکار اجازه می‌دهد تا از سازمان به عنوان وسیله برای فریب و توطئه علیه قربانیان استفاده کند. از این رو، دسترسی محدود به موقعیت‌های شغلی تبیین کننده علت نبودن زنان متهم در میان این نوع از مجرمان یقه سفید است. این تفسیر بر این فرض ضمنی مبتنی است که اگر زنان به موقعیت‌های مشابه شغلی و سازمانی دسترسی داشته باشند، همانند مردان عمل خواهند کرد. با وجود این، این احتمال هم وجود دارد که زنان حتی اگر موقعیت‌ها و فرصت‌های مشابه را داشته باشند، متفاوت از مردان رفتار می‌کنند. شاید زنان در حقیقت قانونمندتر از مردان هستند. احتمال دیگر این است که مردان و زنان به یک اندازه مرتکب جرم می‌شوند. ولی نظام عدالت کیفری</p>

واژه‌های کلیدی:

جرم یقه سفیدی، جنسیت، فراترکیب، دلفی، زنان.

استناد: کمایی، مریم؛ ابوالحسنی، سلامه؛ فرهود، نغمه. (۱۴۰۲). دیدگاه شهروندان ایرانی و نروژی در مورد عوامل موثر در ارتکاب جرایم یقه سفیدی با رویکردی دلفی. فصلنامه جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)، ۱۳(۵۱)، صص ۴۳۳-۴۵۴.

DOI: 10.22034/JGEOQ. 2023.222502.2382

DOR: 20.1001.1.22286462.1402.13.51.26.8

مقدمه

جرم یقه سفید جرمی مالی است که توسط مجرمان یقه سفید انجام می‌شود. به طور سنتی، جرائم یقه سفید در جرم شناسی به عنوان جرایمی شناخته می‌شوند که افراد بلند پایه در محل کار مرتکب آن می‌شوند (گوتشالک^۱ و گلاسو^۲؛ ۲۲: ۲۰۱۳). ادوین ساترلند^۳ که ۲۹ امین رئیس انجمن جامعه شناسی آمریکا بود سخنرانی خود را با عنوان جنایت یقه سفید در نشست سالانه این سازمان در دسامبر ۱۹۳۹ ایراد کرد و رسماً جنایت یقه سفید را مورد بحث قرار داد. وی خاطر نشان کرد که در کنار جرایم سنتی مثل سرقت، قتل، تجاوز و سایر اقدامات خشونت آمیز، فعالیت‌های اجتماعی خاصی وجود دارد که توسط افراد طبقه بالای اقتصادی انجام می‌شود. ساترلند در ادامه جرایم را به جرایم یقه سفید و یقه آبی طبقه بندی کرد. وی جرایم یقه سفید را جرایمی دانست که توسط افرادی انجام می‌شوند که متعلق به طبقه بالای اقتصادی هستند و هنگام انجام وظیفه‌ی حرفه‌ای و شغلی خود قوانین جزایی را نقض می‌کنند. ولی جرایم یقه آبی به اقدامات خشونت آمیزی اشاره دارد که توسط افراد متعلق به طبقات پایین اقتصادی - اجتماعی انجام می‌شود. مانند سرقت، قتل و ...

زنان و جرایم یقه سفیدها موضوعی است که به طور کلی در ادبیات به آن توجه چندانی نشده‌اند. در ابتدا، زنان به دلیل عدم مشارکت آن‌ها از بحث و تحقیق حذف شدند، اگرچه برخی از تفسیرهای اولیه بر قربانی کردن تمرکز داشتند. زمانی که ادوین ساترلند برای اولین بار توجه عمومی و دانشگاهی را به جرایم یقه سفیدی جلب کرد، تعداد کمی از زنان در موقعیت‌هایی به کار گرفته شدند که برای ارتکاب جرایم نخبگان مرتبط با مشاغل یا حرفه‌ها مناسب بود. به گفته ساترلند، جرایم یقه سفیدی شامل مردان حرفه‌ای در موقعیت‌های بالا می‌شود. از سال ۱۹۳۹ تا دهه ۱۹۷۰، کار بر روی مجرمان و جرایم یقه سفیدی، مرد محور بود که هم شامل محققان علمی بود که در حال بررسی این موضوع بودند و هم مردانی که اکثر جنایات را مرتکب می‌شدند. زنانی که فرصتی خارج از حوزه خصوصی خانه نداشتند، در مجموع کمتر درگیر جرم بودند و مطمئناً در موقعیتی برای ارتکاب جرایم یقه سفیدی قرار نداشتند. در دهه‌های ۱۹۴۰ و ۱۹۵۰، جنایات زنان معمولاً به‌عنوان رفتاری ناپسند، ناهنجار و مردانه تلقی می‌شد. سرانجام، در اواسط دهه ۱۹۷۰، با ورود زنان بیشتری به عرصه عمومی به دنبال شغل، پیش‌بینی‌های اولیه توسط محققان زن نشان داد که افزایش مشارکت در جنایات یقه سفیدها اجتناب‌ناپذیر است. همان طور که توسط دانشمندان زن پیشگام اشاره شد، انواع جنایات ارتكابی توسط زنان، احتمالاً فراتر از فحشا، کیف قاپی و دزدی از فروشگاه، به جرایم یقه سفیدی گسترش می‌یابد، زیرا فرصت‌ها در حوزه عمومی به طور فزاینده‌ای در دسترس قرار می‌گیرد.

در سال‌های اخیر توجه به جنسیت در مطالعات جرم شناسی بسیار حائز اهمیت بوده است. تعریف جرم یقه سفید در طی این سال‌ها ثابت مانده ولی تعریف جنسیتی تغییر کرده است. در حالی که جرم‌شناسان نخستین، در مطالعات خود بیشتر بر روی بزهکار تمرکز می‌کردند، جرم‌شناسی جدید (واکنش اجتماعی) بیشتر به مطالعه نقش بزه‌دیده در ارتکاب جرایم تاکید می‌کردند. پس از مطرح شدن این نوع جرم شناسی که به تفاوت‌های جنسیتی توجه دارد مساله جنسیت نیز وارد عرصه مطالعاتی جرم شناسی شد. تا پیش از این تمامی تئوری‌های ارائه شده در باب جرم شناسی بدون در نظر گرفتن نیمی از جامعه بود که این امر منجر به این شد که تقریباً تمامی تئوری‌های ارائه شده فاقد ضمانت اجرای عملی و کاربردی شود. اما با طرح مسله جنسیت در مطالعات بزهکاری سهم تقریبی هر جنس در ارتکاب جرایم به نحو نسبی معین می‌شد و در راستای همین تحقیقات بود که مشخص شد بزهکاری و انحراف در انحصار مردان نیست، بلکه زنان نیز در فعلیت آن دارای سهم هستند.

شناسایی و اولویت بندی عوامل موثر بر ارتکاب جرم یقه سفیدی در زنان و مردان موضوع مهمی است که برای جامعه، دولت و خصوصاً بخش اقتصاد و صنعت حائز اهمیت است. با توجه به اینکه در مورد این عوامل اطلاعات جامعی در دست نمی‌باشد، این تحقیق طراحی و به مرحله اجرا در آمده است و در پی آن است ابعاد برجسته جرم یقه سفیدی را مشخص نماید. بنابراین سوال تحقیق به این صورت است که ابعاد و مؤلفه‌های جرم جرایم یقه سفیدی در ایران و نروژ کدامند؟

¹ Petter Gottschalk

² Glasø

³ Edwin Hardin Sutherland

مبانی نظری

هدف استفاده از نظریه یا نظریه‌ها، بررسی همه جانبه موضوعات مختلف در قالب یک مجموعه منطقی است که به کمک آن می‌توان به نظام مند کردن و تبیین جرایم یقه سفیدها پرداخت. هر چند بخشی از جرایم یقه سفیدی در قالب فساد سازمانی محدود می‌گردد که مبدع آن ادوین ساترلند می‌باشد ولی می‌توان در خصوص تبیین تئوریک آن از رویکردهای نظری متعدد استفاده کرد. در ادامه بر جنسیت به عنوان یک مقوله کلیدی تمرکز شده است. هدف این گفتار ارائه دیدگاهی جامع از مفاهیم جرم‌شناسی جرم زنان نیست، بلکه تنها بخشی از آن است. در ادامه نظریه‌های جرم‌شناسی منتخبی که به جنایت زنان مربوط می‌شوند، روایت شده‌اند: نظریه یادگیری اجتماعی، نظریه رهایی، نظریه فرصت، نظریه حاشیه نشینی، نظریه فمینیستی، نظریه آسایش و نظریه خنثی سازی.

نظریه یادگیری اجتماعی^۱

این نظریه در سال ۱۹۴۰ توسط ساترلند مطرح شد. ساترلند مدعی است که افراد به این علت کج رفتار می‌شوند که تعداد تماس‌های انحرافی آنان بیش از تماس‌های غیر انحرافی‌شان است. وی استدلال نمود که درگیری افراد در جرم یقه سفیدی، در نتیجه فرایندی روی می‌دهد که معاشرت ترجیحی نامیده می‌شود. نظریه یادگیری اجتماعی برای توضیح جرایم یقه سفید با بیان اینکه افراد نه تنها تعاریف مطلوب جنایت یقه سفید را یاد می‌گیرند، بلکه انگیزه‌های مورد نیاز برای درگیر شدن در این نوع جرم را نیز می‌آموزند، به کار گرفته شده است. براساس این نظریه رفتار مجرمانه در تعامل با کسانی که چنین رفتاری را به صورت نامطلوب تفسیر می‌کنند، یاد گرفته می‌شود و فردی که در موقعیت مناسب قرار گرفته است، تنها در شرایطی مرتکب جرم یقه سفیدی می‌شود که وزن تعاریف مطلوب از وزن تعاریف نامطلوب تجاوز کند (بنسون و سیمپسون، ۲۰۱۰: ۱۳۹۱).

ساترلند در نظریه معاشرت‌های افتراقی خود اعتقاد دارد که افراد جرم را در ارتباط با دیگران که تعریفی مثبت از جرم ارائه می‌دهند یاد می‌گیرند. این نظریه هم به جرایم سنتی و هم به جرایم یقه سفیدها قابل اعمال است تا حدی می‌توان گفت که به واسطه این نظریه بهتر می‌توان جرم یقه سفیدها را تحلیل نمود زیرا طیف وسیع تری از فرصت‌های یادگیری برای مجرمان یقه سفید وجود دارد و ماهیت این جرایم نیز فی نفسه پیچیده‌تر است.

ساترلند (۱۹۳۷) اولین کسی بود که ارتباط افتراقی را همانطور که در مورد جرایم یقه سفید اعمال می‌شود، آزمایش کرد. ساترلند در مطالعه کیفی خود در مورد سارق حرفه‌ای دریافت که افراد هم تکنیک‌های مورد نیاز برای یک سارق موفق و هم تعاریف مناسب برای جرم و جنایت را یاد می‌گیرند که به توسعه نظریه افتراقی او کمک می‌کند (ساترلند ۱۹۳۷). مشابه ساترلند، کرسی (۱۹۵۳) مطالعه‌ای در مورد اختلاس کنندگان انجام داد و دریافت که فرآیند اختلاس هم شامل قرار گرفتن در معرض تعاریف و هم پذیرش این تعاریف به عنوان توجیه کننده یا منطقی کردن رفتار مجرمانه است (آکرز و جنسن ۲۰۰۹). دالی (۱۹۸۹) تفاوت‌های جنسیتی قابل توجهی را در جرم یقه سفیدی کشف کرد و نتیجه پژوهش او این بود که زنان کمتر از مردان در هنگام درگیر شدن در جرایم یقه سفید به صورت گروهی کار می‌کنند. این یافته نشان می‌دهد که ارتباط افتراقی ممکن است در توضیح جرم یقه سفید در بین مردان مهم تر باشد. به طور مشابه، اشتسفن و همکاران (۲۰۱۳) تفاوت‌های جنسیتی قابل توجهی را در جرایم یقه سفید (به ویژه جرایم شرکتی) کشف کردند و دریافتند که زنان نسبت به مردان یقه سفید از ارتکاب جرم، سود کمتری دریافت می‌کنند و در ارتکاب این جرایم نقش‌های جزئی‌تری را ایفا می‌کنند (سورسان و همکاران، ۲۰۱۹: ۱۶۸).

نظریه رهایی^۲

اولین نظریه که بخشی از جریان اجتماعی است و سعی در تبیین جرم و جنایت زنان دارد، نظریه رهایی است. اصطلاح رهایی در اندیشه اجتماعی معاصر معنای بسیار مثبتی دارد. معمولاً به حقوق برابر یا برابری از نظر تحرک اجتماعی یا آزادی شخصی برای زنان، اقلیت‌های نژادی و قومی اشاره دارد. با این حال، هنگامی که از آن برای توضیح جرایم زنان استفاده می‌شود، مفاهیم منفی

^۱Social Learning Theory

^۲The emancipation theory

پیدا می‌کند. اعتقاد بر این است که در نتیجه رهایی، زنان ویژگی‌های سنتی زنانه خود را از دست داده و از بسیاری جهات به مردان شبیه شده‌اند. عواقب جانبی این روند افزایش جرم و جنایت آن‌ها است. ممکن است نتیجه گیری شود که در پرتو این نظریه، زنان می‌خواهند از حقوق برابر با مردان، از جمله در حوزه جرم، برخوردار باشند، که این نتیجه گیری پوچ به نظر می‌رسد. کتابی که فردا آدلر در سال ۱۹۷۵ منتشر کرد، بخشی از این روند است:

خواهران مجرم: پیدایش زنان مجرم جدید یکی از اولین تک‌نگاری‌هایی بود که پدیده جنایت زنان را از منظری کاملاً متفاوت با نظریه‌های جرم‌شناسی مسلط تاکنون که منشأ رفتار انحرافی و مجرمانه را در عوامل بیولوژیکی جستجو می‌کرد، به طور عمیق مورد تحلیل قرار داد. به گفته آدلر افزایش جرایم زنان تحت تأثیر فرآیند رهایی زنان و استقلال آن‌ها در زندگی اجتماعی بوده است (آدلر، ۱۳: ۱۹۷۵).

وویدج آندراشچیک^۳ استدلال می‌کند که افزایش تعداد اعمال مجرمانه توسط زنان و ماهیت جدی‌تر آن‌ها مربوط به فرآیند مردانه‌سازی است. زنان به دلیل تقسیم بین حوزه خصوصی - که تاکنون متعلق به آن‌ها بوده است، پرخاشگرتی، با اعتماد به نفس و شجاع‌تر شده‌اند - و حوزه عمومی که در قلمرو مردان است منسوخ شده است (آندراشچیک، ۸۱: ۲۰۱۷). از این رو، به نظر او، صحبت از تقسیم بندی جنسیتی در حوزه جنایی، هم از نظر کیفیت و کمیت اعمال ارتكابی و هم از نظر علل زمینه‌ای دشوار است. آدلر همچنین متقاعد شده بود که جنسیت یک عامل تعیین کننده به عنوان یک عامل جرم‌زا نیست. به نظر او، مهم‌ترین عامل زمینه ساز جرم زنان، دسترسی به فعالیت‌هایی بود که قبلاً مختص مردان بود (هارت و سانت، ۲۰۱۰، ۳-۴). به نظر نویسنده، تغییر معاصر در ساختار اعمال مجرمانه زنان مؤید فرضیات نظریه اوست. زیرا در گذشته زنان به مردان وابسته بودند و فعالیت آن‌ها به نقش مادری و همسری و نگهداری خانه محدود می‌شد و از این رو با شکستن اخلاق سنتی، به حرفه تن‌فروشی و گاه کودک‌کشی یا شوهرکشی می‌پرداختند. امروزه، جرایم ارتكابی توسط زنان، همراه با دستیابی به مشاغلی که به طور سنتی با مردان مرتبط است، ماهیت آن‌ها را تغییر داده است. به عنوان مثال می‌توان به جرایم یقه سفیدی (که توسط افرادی با درآمد، اعتبار و موقعیت اجتماعی - اقتصادی بالاتر نسبت به کارگران ارتكاب می‌یابد)، مانند کلاهبرداری مالی یا تقلب اقتصادی، که بیشتر و بیشتر توسط زنان انجام می‌شود باشد. علاوه بر این، همانطور که وویدج آندراشچیک اشاره کرده است، جنایت زنان پاسخی است به سرخوردگی‌هایی که به دلیل نامتقارن بودن روابط اجتماعی با مردان، علیرغم رهایی، و محدودیت‌های موجود در نقش‌های اجتماعی آن‌ها - نقش آن‌ها در حوزه خصوصی (مادر و همسر) و عمومی (کار حرفه‌ای) - یا تحمیل مطالبات بیش از حد از آن‌ها برای تحقق بخشیدن به مطالبات مردان، تجربه کرده‌اند. ضعف این نظریه این است که در مورد جرم و جنایت زنان در کشورهای جهان سوم که زنان هنوز به طور کامل در زندگی اجتماعی به حاشیه رانده شده‌اند، صدق نمی‌کند (آندراشچیک، ۸۲: ۲۰۱۷).

نظریه فرصت^۴

به نوبه خود، مفهوم ری‌تا سیمون^۵ از تبیین جرم زنان به عنوان نظریه فرصت یاد می‌شود. او نیز مانند آدلر، منشأ افزایش رفتار مجرمانه زنان را در تغییر شرایط زندگی اجتماعی زنان می‌داند. او نظریه خود را در کتابی با عنوان زنان و جنایت در سال ۱۹۷۵ تشریح کرد.

ری‌تا سیمون از نظریه‌های جبرگرایانه با اشاره به جبر زیست‌شناختی کناره‌گیری می‌کند و این باور را نشان می‌دهد که تفاوتی بین زنان و مردان در ادراک اخلاق وجود ندارد. نویسنده عوامل بیولوژیکی را در منظر تلاش برای درک جرم زنان بی‌ربط می‌داند. ماهیت نظریه سیمون تزی است در مورد همبستگی بین افزایش ظرفیت عمل زنان در فضای اجتماعی و افزایش فعالیت‌های مجرمانه آن‌ها (دوج، ۱۹۹: ۲۰۱۳). او می‌نویسد: "وقتی زنان بیشتر و بیشتری به عنوان کارگران بسیار ماهر و حرفه‌ای به بازار کار دسترسی پیدا می‌کنند، تعداد بیشتری از آن‌ها مرتکب جنایات علیه اموال می‌شوند. برخی از زنان مانند مردان در گذشته از این

^۱ Freda Adler

^۲ Sisters in Crime: The Rise of New Female Criminal

^۳ Wojciech Andraszczyk

^۴ The opportunity theory

^۵ Rita Simon

^۶ Women and Crime

فرصت‌ها بهره مند می‌شوند" (به نقل از: اسلام و همکاران، ۶: ۲۰۱۴). این نظریه تأکید می‌کند که افزایش دسترسی زنان به موقعیت‌های مرتبط با وضعیت اجتماعی-اقتصادی به افزایش نوع خاصی از جرایم (به اصطلاح یقه سفیدها) کمک می‌کند. با این حال، گرایشی دیگر را نیز می‌توان در تفکرات او مشاهده کرد. او معتقد است که جنبش فمینیستی که اقداماتش به استقلال زنان کمک کرده است، تعداد جنایات ارتكابی توسط آن‌ها را کاهش داده است، زیرا آن‌ها احساس آزادی می‌کنند و از سرخوردگی تبعیت از مردان رنج نمی‌برند (همان، ۶). علاوه بر این، این امر منجر به کاهش پدیده قربانی شدن می‌شود. بعدها، سیمون نظریه فرصت خود را با تحلیل نقش به حاشیه راندن اقتصادی زنان در افزایش فعالیت مجرمانه آن‌ها تکمیل کرد (لام ۲۰۱۰: ۸۴۹-۸۵۰).

بی‌تردید هر دو نظریه ارائه شده تلاش جدیدی با جهت‌گیری جامعه‌شناختی برای تبیین بزهکاری زنان را نشان دادند. محققین فمینیستی این دو نویسنده را متهم به واکنش متقابل کردند. دور شدن از ایدئولوژی حقوق برابر؛ همچنین تزی درباره برانگیختن وحشت اخلاقی پیرامون پدیده‌های زنان (در رابطه با فروپاشی زنانگی سنتی و خانواده به عنوان یک نهاد) وجود داشت. علیرغم این ادعاها، هر دو نویسنده به افزایش چشمگیر علاقه به جنایتکاری زنان کمک کرده‌اند (سیمپسون ۶۱۰: ۱۹۸۹).

نظریه حاشیه نشینی^۱

مدا چسنی لیند نویسنده نظریه مهم دیگری است که ماهیت آن پدیده حاشیه نشینی است. وی علت اصلی جرم و جنایت زنان را پایین بودن جایگاه آنان در جامعه، دستیابی به مشاغل بدون اعتبار و عدم اجازه به آن‌ها برای تحقق خواسته‌های اجتماعی و شغلی خود عنوان می‌کند. همچنین این اعتقاد وجود دارد که پدیده بزه دیدگی نقش عمده‌ای در پیدایش جرایم ارتكابی توسط زنان دارد که مؤلفه اصلی آن خشونت است که زنان از مردان متحمل می‌شوند. به عقیده منتقدان، ضعف این مفهوم، نارسایی آن در تبیین علل جرایم اقتصادی توسط زنان طبقه متوسط متعلق به یقه سفیدها است (اسلام و همکاران، ۶: ۲۰۱۴). مدا چسنی لیند به همراه میشل الیسون^۲ نیز مشکل بازنمایی جنایت زنان در رسانه‌ها و مشکل ایجاد تصاویر دختران پرخاشگر/ تصاویر رسانه‌ای زن را در تحلیل‌های خود گنجانده‌اند. نویسندگان به فرآیندهای رسان‌های شیطان‌سازی به اصطلاح دختران بد و آسیب‌شناسی رفتارهای آن‌ها، برخلاف الگوی سنتی فرهنگی زنانگی اشاره می‌کنند (چسنی و الیسون، ۲۰۰۶: ۳۰-۲۹). از این رو حوزه‌های جدیدی از پژوهش در مورد نقش رسانه‌ها به عنوان عاملی در رشد رفتارهای پرخاشگرانه و مجرمانه زنان در اندیشه جرم‌شناسی گنجانده شده است.

نظریه جنسیتی نگرانی‌های کانونی^۴

انگیزه زنان برای ارتکاب جنایات یقه سفید، بر اساس دیدگاه فمینیستی و مردانه، ریشه در انتظارات جنسیتی اجتماعی و فرهنگی دارد.

نظریه جنسیتی اشتسفن مایر درباره نگرانی‌های کانونی بیان می‌کند که زنان و مردان دغدغه‌های کانونی مبتنی بر جامعه شناختی متفاوتی دارند که رفتار، روابط و شخصیت کلی آن‌ها را شکل می‌دهد. از زنان از نظر اجتماعی انتظار می‌رود که از نقش‌های مادری پیروی کنند تا نسبت به دیگران حساس، با محبت و مراقب باشند. این نگرانی‌های کانونی، به گفته اشتسفن مایر و آلن، با فعالیت‌های جنایی ناسازگار است. جنایات آثار زیانباری بر مردم دارند و ارزش‌هایی را نشان می‌دهند که مخالف هویت و نقش اجتماعی زنانه است. بنابراین زنان کمتر به جرم و جنایت می‌پردازند (بنسون و هاربینسون، ۹۵: ۲۰۲۰). وقتی آن‌ها درگیر فعالیت‌های مجرمانه می‌شوند، انگیزه آن‌ها برای انجام این کار مراقبت از دیگران است. برای مثال، برای دریافت مراقبت‌های پزشکی برای اعضای خانواده یا حفظ یک رابطه زناشویی یا خانوادگی (همان، ۴۹).

¹ The marginalization theory

² Meda Chesney-Lind

³ Michele Eliason

⁴ Gendered Theory of Focal Concerns

دغدغه‌های کانونی مردان با نگرانی‌های زنان متفاوت است. مردان با هنجارهای فردیت، استقلال، تسلط و کنترل شکل می‌گیرند. ساخت اجتماعی مردانگی مربوط به رقابت ریسک‌پذیری و موفقیت اقتصادی است. از این رو نگرانی‌های کانونی مردان با رفتار مجرمانه مطابقت دارد، «به‌ویژه جنایاتی که جهت‌گیری مالی دارند و با میل به پیشرفت در زندگی یا محافظت از آنچه که دارند انجام می‌شوند.» (همان، ۴۷)

زنان بیشتر از مردان مرتکب جنایت به نفع دیگران، از جمله شرکت، و نه فقط برای خانواده یا دوستان خود هستند. در تحقیقات اشتسفن مایر، مشخص شد که اکثر مجرمان زن از مشارکت خود از لحاظ مالی منتفع نمی‌شوند، با تاکید بر این ایده که زنان به دنبال کسب منفعت مالی از این جنایات نیستند، بلکه بیشتر به فکر دیگران هستند. از سوی دیگر، مردان اغلب به دلایل مالی انگیزه دارند.

زنان جرایم خود را در چارچوب خانواده، رابطه و دوستی توجیه کردند. یک مطالعه نشان داد که توجیحات زنان و مردان برای اختلاس منعکس‌کننده این کلیشه‌های جنسیتی است. اگر چه زن و مرد هر دو پیشینه جرم را در ارتباط با دیگران تفسیر می‌کردند. انگیزه‌های مردان برای ارتکاب جرم حول میل آن‌ها برای نان‌آوری موفق بود، در حالی که زنان جرایم خود را با نیاز به محافظت از خانواده و فرزندانشان توضیح می‌دادند.

انگیزه‌های دیگر درگیر شدن در جنایات، میل به شبیه شدن به مردان و میل به تناسب با فرهنگ مردانه شرکتی است. دوج ادعا می‌کند که زنان تحت فشار قرار می‌گیرند تا طبق هنجارهای مردانه در دنیای شرکت‌ها عمل کنند. بنابراین، مدیران زن برای شرکت در جرایم شرکتی «محرک‌های موقعیتی» دارند. انجام این کار ممکن است توسط زنان در پست‌های مدیریتی بالاتر به عنوان مکانیزمی برای توانمندسازی و اجازه دادن به آن‌ها برای «بخشی از بازی مردانه» استفاده شود. مدیران مرد از نظر اجتماعی معتبرتر از مدیران زن هستند. درگیر شدن در جنایات به زنان اجازه می‌دهد تا جایگاه بالاتری در دنیای شرکت‌ها کسب کنند. (السکا، ۲۰۲۰).

محیط مردانه بسیاری از زنانی را که دارای موقعیت‌های پایین تری نسبت به هم‌تایان مرد خود هستند مجبور می‌کند تا با رفتارهای مردانه سازگار شوند تا ثابت کنند می‌توانند در کنار همکاران مرد خود کار کنند.

نظریه فمینیستی^۲

به نوبه خود، نظریه کاملاً فمینیستی در دهه ۱۹۶۰ به عنوان پاسخی به سنت وابسته محوری تحقیق در مورد جنایتکاری زنان متولد شد. اعتقاد بر این بود که جرم‌شناسی توسط مردان و از دیدگاه آن‌ها و در عین نادیده گرفتن تجربیات زنان ایجاد شده است. محققان فمینیست جنسیت را به عنوان یک مقوله اصلی متمایزکننده تجارب زنان و مردان، هم به عنوان مرتکب و هم قربانی خشونت، معرفی کرده‌اند.

سراغاز جرم‌شناسی فمینیستی را انتشار کتاب زنان، جنایت و جرم‌شناسی^۳ (به نقل از نیوبورن، ۲۰۱۷) کارول اسمارت^۴ در سال ۱۹۷۶ می‌دانند که نقطه عطفی در اندیشیدن به جرم‌شناسی زنان شناخته شده است. نویسنده این کتاب توجه خود را به «تأیید بودن» زنان در تحلیل‌های جرم‌شناختی و مشکل حذف‌شده بزه‌دیدگی، که برای درک وضعیت این جنسیت حیاتی است، جلب کرد (گلستورپ، موریس، ۹۳؛ ۱۹۹۸؛ نیوبورن ۲۰۱۷).

محققان فمینیستی گرا بیان کردند که نظریه‌های جرم‌شناسی قبلی موضوع زنان را نادیده می‌گرفتند و از سوی دیگر آن را کلیشه‌ای و جنسیتی می‌کردند. همچنین تزی در مورد ظاهراً «تعمیم مرد محور» آن‌ها وجود داشت که بر اساس آن جرم‌مردانه هنجار و معیاری برای تبیین جرم‌زنان است (هانون و دفور، ۱۹۹۸: ۷۱-۶۳). از منظر فمینیستی، جرم‌شناسی به دلیل «کوری

¹ Steffensmeier

² The feminist theory

³ Women, Crime and Criminology

⁴ Carol Smart

جنسیتی» نیز مورد انتقاد قرار گرفت (گلستورپ، موریس، ۱۹۹۸: ۱۱۰-۹۳) که تحلیل جنایتکاری زنان را دشوار می‌کند» (نیوبرن ۲۰۱۷: ۳۲۴).

فمینیست‌ها معتقد بودند (و این دیدگاه همچنان معتبر است) که مجرمان زن از نظر اجتماعی دو برابر به عنوان شهروند و به عنوان زن انحراف دارند. یک شهروند، و حتی بیشتر از آن یک زن، به دلیل ویژگی‌های زنانه غالب خود نباید مرتکب جرم شود (کارلن، ۲۰۰۷: ۱۹۹۲).

مبارزه با نابرابری جنسیتی یکی از اهداف اصلی جرم‌شناسی فمینیستی بود. این جرم‌شناسی شامل دو گفتمان اصلی مرتبط با مفهوم‌سازی جنسیت است (نیوبرن، ۲۰۱۷: ۳۲۹). اولین مورد به نظریه ساختاری نابرابری اشاره دارد که در آن عواملی مانند: طبقه، نژاد و جنسیت تعیین‌کننده انبوه عوامل تعیین‌کننده جرم و جنایت زنانه است.

گفتمان دوم توجه به جنسیت است که در آن جرم باید از منظر شیوه‌های خاص تحقق‌زنانگی و مردانگی در نظر گرفته شود (مثلاً مردانگی هژمونیک را با جنایت مرتبط می‌کند) (نیوبرن، ۲۰۱۷: ۳۲۹).

به عقیده پت کارلن^۳ و آنژ ورال^۴، دستاوردهای مهم جرم‌شناسی فمینیستی عبارتند از: زیر سوال بردن نظریه‌های جرم‌شناسی سنتی تاکنون، تعیین جهت‌های جدید تحقیق، بررسی نظریه‌های موجود و گسترش آن‌ها با حوزه‌های مشکل‌جدید (کارلن، ورال ۱۹۸۷).

نظریه مثلث آسایش^۴

تئوری راحتی نشان می‌دهد که احتمال وقوع جرم یقه سفیدی به انگیزه‌های مالی، فرصت‌های سازمانی و تمایل فردی برای ارتکاب و پنهان کردن جرایم مالی در محیط کار بستگی دارد. (گوتشالک، ۲۰۲۲). نظریه آسایش اولین بار توسط گوتشالک ۲۰۱۷ به عنوان یک مفهوم اصلی در جرم‌شناسی معرفی شد. مثلث آسایش نشان می‌دهد که فرصت‌ها، تمایل و انگیزه‌ها می‌توانند برای ارتکاب جرم و پوشاندن آن با یکدیگر همکاری کنند. همچنین این نظریه نشان می‌دهد که انگیزه، فرصت و تمایل به رفتار انحرافی سه عامل اصلی در گرایش به ارتکاب جرم یقه سفیدی هستند. نظریه آسایش، اثرات علی بین ابعاد را نشان می‌دهد.

در واقع، نظریه آسایش رویکرد جدیدی برای توضیح وقوع جرایم یقه سفید است. تئوری آسایش نشان می‌دهد که این انگیزه اقتصادی است که مجرمان را قادر می‌سازد تا از فرصت‌ها برای ارتکاب و پنهان کردن جرایم سوء استفاده یا از تهدید به ارتکاب رفتار انحرافی اجتناب کنند. در بعد انگیزه، فرصت‌ها و تهدیدها می‌توانند از عوامل ارتکاب جرایم مالی باشند. فرصت‌ها منجر به جرایم شغلی برای منافع شخصی و یا جرایم شرکتی برای منافع سازمانی می‌شود. به لحاظ شخصی، یک سبک زندگی مرفه تر امکان پذیر می‌شود و از نظر سازمانی، بازارها و فرصت‌های جدید برای کسب و کار دور از ذهن نیست. به عنوان مثال اختلاس می‌تواند در مواردی به وضعیت طلاق یا دیگر شرایط چالش برانگیز کمک کند درحالی که رشوه می‌تواند به قراردادهای جدید و مجوزهای ساختمان کمک نماید (هان و اوسلن، ۲۰۱۰: ۲۱۰).

آسایش وضعیتی است که با کمی تلاش یا سختی و بدون رنج می‌توانید به آن چه می‌خواهید برسید. میزان انتخاب افراد ممتاز برای زیر پا گذاشتن قانون در شرایط سخت یا وسوسه انگیز به جهت گیری آسایش آن بستگی دارد. آسایش با هزینه بالقوه، احتمال شناسایی و مجازات آینده مجرم همراه است؛ به عبارت دیگر، کاهش زمان و تلاش حال، مستلزم پتانسیل بالاتری از هزینه آینده است و پرداخت پول برای راحتی، راهی برای تفسیر این گزاره است (جلیلیان و رولی، ۲۰۰۹).

در انگیزه مالی، سود ممکن است به خودی خود یک هدف یا توانمندی برای بهره‌برداری از امکانات و اجتناب از تهدیدات باشد. احتمالات و تهدیدها هم برای تک تک اعضای سازمان و هم برای شرکت وجود دارد. بهره‌برداری از امکانات و اجتناب از تهدیدات با ابزار مالی راحت است.

^۱gender blindness

^۲Pat Carlen

^۳Anje Worall

^۴ Triangle Convenience Theory

در فرصت سازمانی، راحتی می‌تواند هم برای ارتکاب جرم یقه سفید و هم برای پنهان کردن جرم یقه سفید وجود داشته باشد. مجرمان در موقعیت‌های ممتاز از موقعیت اجتماعی بالایی برخوردارند و دسترسی قانونی به منابع جرم دارند. زوال سازمانی باعث زوال، عدم نظارت و هرج و مرج می‌شود و ساختارهای بازار جنایی باعث فروپاشی می‌شود.

تمایل شخصی برای ارتکاب رفتار انحرافی با انتخاب جرم یا ناشی از بی‌گناهی ادراک شده است. انتخاب جرم می‌تواند ناشی از هویت انحرافی، ملاحظات عقلانی یا یادگیری از دیگران باشد. احساس بی‌گناهی در جرم با توجیه و خنثی کردن امکان پذیر است. هویت، عقلانیت، یادگیری، توجیه و خنثی‌سازی همگی در تبدیل جرم یقه سفیدی به رفتاری مناسب برای مجرمان نقش دارند.

روش تحقیق

در این پژوهش از روش فراترکیب استفاده شده است. فراترکیب نوعی مطالعه کیفی می‌باشد که اطلاعات و یافته‌های استخراج شده از مطالعات دیگر با موضوع مرتبط و مشابه را بررسی می‌کند. در نتیجه، نمونه موردنظر برای فراترکیب، از مطالعات منتخب و براساس ارتباط آن‌ها با سوال پژوهش تشکیل می‌شود. در این پژوهش به‌منظور پاسخ به سوال پژوهشی، از روش هفت مرحله‌ای «سندلوسکی و باروسو» (۲۰۱۷) استفاده شده است. گام‌ها و مراحل هفت مرحله‌ای «سندلوسکی و باروسو» در جدول زیر نشان داده شده است (محمدی و همکاران، ۱۳۹۲).

گام‌ها و مراحل روش کار در فراترکیب برای این مقاله به شرح زیر می‌باشد:

- مرحله اول: تنظیم سوال پژوهش: سوال پژوهش که مقوله‌ها و زیرموضوعات چارچوب مفهومی را نیز دربر دارند، عبارت است از: ابعاد مربوط به جرایم یقه سفید کدامند؟ و هر کدام از ابعاد دارای چه مولفه‌هایی می‌باشند؟
- مرحله دوم: بررسی متون به‌صورت نظاممند: در مرحله دوم انجام فراترکیب، پایگاه‌های اطلاعاتی و موتورهای جستجوی اینترنتی مختلفی مورد جستجو قرار گرفتند و کلیدواژه‌های متعددی برای جستجوی مقالات برای انجام فراترکیب استفاده شدند. در این مرحله، ابتدا کلیدواژه‌های اصلی شامل: ۱. مبانی نظری یقه سفید؛ ۲. جرایم یقه سفید؛ ۳. علل گرایش به ارتکاب جرایم یقه سفید در بخش‌های مربوط به عنوان، چکیده و کلمات کلیدی مقالات فارسی و انگلیسی، به‌منظور جستجوی نظاممند مقالات منتشرشده مورد جستجو قرار گرفت. در این پژوهش، مقالات فارسی موجود از پایگاه‌های اطلاعاتی: پرتال جامع علوم انسانی؛ پایگاه مجلات تخصصی نور؛ سایت سیویلیکا؛ پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی و مقالات انگلیسی موجود در پایگاه‌های اطلاعاتی Google Scholar (گوگل اسکولار) و Scopus (اسکوپوس) و Science Direct (ساینس دایرکت) بررسی شد. به‌منظور استخراج مقالات مناسب از منابع ذکر شده با استفاده از کلیدواژه‌های مشخص، معیارهایی در نظر گرفته شده است که در این پژوهش معیارهای پذیرش و یا عدم پذیرش منابع مطابق با جدول زیر تعیین شده است. همچنین در همان بدو جستجو، به‌منظور جلوگیری از دریافت مقالات نامرتب از لحاظ عنوانی، محقق عناوین مقالات را در پایگاه‌های اطلاعاتی به‌دقت مطالعه کرده تا از ورود منابع نامرتب فراوان برای گام بعدی جلوگیری نماید.

جدول ۱- معیارهای پذیرش و عدم پذیرش منابع در گام دوم

معیارها	معیار پذیرش	معیار عدم پذیرش
اعتبار مقالات	مقالات منتشر شده در نشریات معتبر	نظرات شخصی؛ پایگاه‌های اطلاعات شخصی و غیرمرتبط
عناوین مقالات	- عناوین مرتبط با جرایم یقه سفید - تکراری نبودن عناوین	- عناوین غیرمرتبط با جرایم یقه سفید - تکراری بودن عناوین
موضوع و محتوای مقالات	ابعاد، تعریف، مدل‌ها و علل وقوع	غیر از موارد اشاره شده

- مرحله سوم: جستجو و انتخاب مقالات مناسب: در ابتدای این مرحله، فرایند جستجو محقق مشخص می‌کند آیا مقالات یافت‌شده متناسب با سوال پژوهش می‌باشد یا خیر؟ به‌منظور رسیدن به این هدف، معیارهایی را برای پذیرش و عدم پذیرش در

نظر گرفته شده و براساس آن مجموعه مطالعات منتخب چندین بار مورد بازبینی قرار گرفتند. بر این اساس، در هر بازبینی تعدادی از منابع رد شدند و در نتیجه در فرایند فراترکیب مورد بررسی قرار نگرفتند. فرایند بازبینی به این صورت انجام گرفت که محقق پارامترهای مختلفی را مانند: عنوان (از حیث موضوعیت داشتن و تکراری بودن یا نبودن)، چکیده، کلیدواژه و محتوای مقالات را در نظر گرفته و رویه‌ای مناسب را انجام داد.

- مرحله چهارم: استخراج اطلاعات از مقالات: در سرتاسر فراترکیب، به‌طور پیوسته منابع منتخب و نهایی شده، به‌منظور دستیابی به یافته‌های درون مطالعات، چندین بار بازخوانی شدند. در این مرحله به استخراج اطلاعات هریک از منابع انتخاب شده برای پژوهش نهایی اقدام می‌شود که نتایج در فصل چهارم ارائه شده است.

- مرحله پنجم: کدگذاری و تحلیل یافته‌ها: در طول تحلیل، موضوعات یا تم‌هایی جستجو شدند که در میان مطالعات موجود در فراترکیب پدیدار شده بودند. بدین منظور از روش تحلیل مضمون برای کدگذاری استفاده شد. «سندلوسکی و باروسو» (۲۰۰۷) به این موارد به‌عنوان «بررسی موضوعی» اشاره می‌کنند. در پژوهش حاضر، ابتدا تمام مولفه‌های استخراج شده از مطالعات را به عنوان کد در نظر گرفتیم و سپس با در نظر گرفتن مفهوم هریک از این کدها، آن‌ها را در یک مفهوم مشابه دسته‌بندی نمودیم. به این ترتیب مفاهیم (تم‌های) پژوهش شکل گرفت و مفاهیم مرتبط نیز در یک طبقه کلی‌تر به نام مقولات دسته‌بندی شدند. در پژوهش حاضر، ابتدا تمام ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های استخراج شده از مطالعات را به‌عنوان کد در نظر گرفتیم و سپس به بررسی کدها پرداخته و با در نظر گرفتن مفهوم هریک از این کدها، آن‌ها را در یک مفهوم مشابه دسته‌بندی کردیم. به این ترتیب مفاهیم (تم‌ها) پژوهش شکل گرفتند و مفاهیم نیز در یک طبقه کلی‌تر به نام ابعاد دسته‌بندی شدند. این مرحله شامل پاسخگویی به سوالات پژوهش است که از طریق تحلیل داده‌ها با استفاده از کدگذاری تحلیل مضمون انجام می‌شود که نتایج در فصل چهارم ارائه شده است.

- مرحله ششم: کنترل کیفیت: شاید مهم‌تر از ارزیابی مطالعات برای دربرداشتن معیارهای شمول و مرتبط بودن، ارزیابی مطالعات برای دربرداشتن معیارهای کیفیتی می‌باشد. در روش فراترکیب و در این مرحله، از ابزار حیاتی ارزیابی «گلین» (۲۰۰۶) جهت ارزیابی کیفیت مطالعات اصلی پژوهش کیفی استفاده شده است.

- مرحله هفتم: ارایه یافته‌ها: در این مرحله از روش فراترکیب، مطابق جدول فصل چهارم، یافته‌های حاصل از مراحل قبل ارایه شده است.

جدول ۲- حجم نمونه برای استفاده در فراترکیب

مشخصات مقاله شناختی
موسوی‌مجباب، سیددرد (۱۳۹۲). بزهکاران یقه سفید. فصلنامه مدرس علوم انسانی. ۸ (۳). ۶۱-۸۲.
شکریان‌امیری، حسین؛ سیدعلی‌پور، سیدحامد و صابر، علی (۱۳۹۴). بررسی و تبیین ماهیت جرایم یقه سفید و مصادیق آن. هفتمین همایش ملی مطالعات و تحقیقات نوین در حوزه علوم انسانی، مدیریت و کارآفرینی ایران. تهران: ایران.
کمائی، مریم؛ ابوالحسنی، سلامه و فرهود، نغمه (۱۴۰۱). بررسی مثلث آسایش در مجرمان یقه سفید و یقه صورتی در حقوق نروژ و ایران. فصلنامه پژوهش‌های روابط بین‌المللی. ۱۲ (۴). ۲۲۱-۲۴۴.
سپهوند، میلاد (۱۴۰۱). چرایی جرم‌انگاری در جرایم یقه سفید و راهکارهای پیشگیری از این جرایم از منظر جرم‌شناسی. مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه. ۸ (۲). ۶۹۲-۷۰۳.
کمائی، مریم؛ ابوالحسنی، سلامه و فرهود، نغمه (۱۴۰۱). زنان و مجرمین یقه سفید: مقایسه جرائم یقه صورتی و یقه سفید در حقوق ایران و نروژ. فصلنامه علمی آموزه‌های فقه و حقوق جزا. ۴ (۴). ۷۰-۸۲.
حسینی، سیدمحمد و قورچی‌بیگی، مجید (۱۳۹۴). تحلیل بزه‌دیده‌شناختی جرایم یقه سفیدها. فصلنامه پژوهش حقوق کیفری. ۳ (۱۰). ۹-۴۰.
قورچی‌بیگی، مجید (۱۳۹۸). تحلیل کیفی از بزهکاری یقه سفیدها: فهم زمینه‌ها و انگیزه‌ها. مسائل اجتماعی ایران. ۱۰ (۱). ۲۱۷-۲۳۸.
حسن‌دوست‌فرخانی، هادی و یزدان‌پناه، لیلی (۱۳۹۲). بررسی نگرش به فساد اداری و ارتباط آن با سرمایه اجتماعی. راهبرد توسعه. ۸۰، ۳۴-۱۱۴.
نقیب، بهاره‌السادات؛ امینی، محمد و درخشنده، منصور (۱۳۹۷). پیشگیری از جرائم یقه سفید با رویکرد آموزه‌های دینی. نشریه پژوهش‌های سیاسی و بین‌المللی. ۹ (۳۷). ۲۸۹-۳۱۷.
نصیری، مصطفی (۱۳۹۳). سازوکارهای کنترل جرایم یقه سفید: الگوهای کیفری و غیرکیفری. نشریه کارآگاه. ۷ (۲۸). ۷-۲۴.
تقی‌پور، علیرضا (۱۳۹۲). مجرمین یقه سفید از دیدگاه جرم‌شناسی و نهج‌البلاغه. فصلنامه پژوهشنامه نهج‌البلاغه. ۱ (۳). ۵۵-۶۶.

مشخصات مقاله شناختی
غفاری، سولماز (۱۳۹۹). سیاست‌های جنایی ایران در جلوگیری از به وجود آمدن مجرمین یقه سفید. دوفصلنامه بین‌المللی تحقیقات علوم قضایی. ۱ (۳). ۱۱-۲۹.
میرخلیلی، سید محمود و خدادوست، بهنام (۱۳۹۶). تغییر از مجرمین یقه سفید به مجرمین یقه قرمز. جستارهای حقوق عمومی. ۱ (۳). ۱۲۹-۱۵۶.
حسینی‌دره‌صوفی، سیدمحمد (۱۴۰۰). ویژگی‌های شخصیتی مجرمین یقه سفید. نشریه کارآگاه. ۱۴ (۵۴). ۵۹-۷۲.
Gottschalk, Petter (2019). Stage model for female criminals: business school students' perceptions of white-collar offenders. <i>Journal of Gender Studies</i> . 28 (6). 720-729.
Filstad, Cathrine & Gottschalk, Petter (2012). Characteristics of white-collar criminals: a Norwegian study. <i>Journal of Money Laundering Control</i> . 15 (2). 175-187.
Gottschalk, Petter (2012). Gender and white-collar crime: only four percent female criminals. <i>Journal of Money Laundering Control</i> . 15 (3). 362-373.
Gottschalk, Petter & Glaso, Larse (2013). Gender in White-Collar Crime: An Empirical Study of Pink-Collar Criminals. <i>International Letters of Social and Humanistic Sciences</i> . 4.22-34.
Gottschalk, Petter (2013). Women's Justification of White-Collar Crime. <i>International Journal of Contemporary Business Studies</i> . 4 (1). 24-32.
Gottschalk, Petter & Smith, Robert (2013). Gender and white-collar crime: Examining the representation of women in the media? <i>Journal of Gender Studies</i> . 37-41.
Benson, Michael L. & Gottschalk, Petter (2015). Gender and White-Collar Crime in Norway: An Empirical Study of Media Reports. <i>International Journal of Law, Crime and Justice</i> . 43 (4). 535-552.
Gottschalk, Petter (2018). Convenience triangle in white-collar crime: Case studies of relationships between motive, opportunity, and willingness. <i>International Journal of Law, Crime and Justice</i> . 55.80-87.
Gottschalk, Petter (2017). Convenience in White-Collar Crime: Introducing a Core Concept. <i>Deviant Behavior</i> . 38 (5). 605-619.
Gottschalk, Petter (2020). Gender and Crime: Convenience for Pink-Collar Offenders. <i>Deviant Behavior</i> . 1-15. doi.org/10.1080/01639625.2020.1794270

بحث و یافته‌های تحقیق

یافته‌های فراترکیب

در بخش کیفی (فراترکیب) پژوهش رساله حاضر، در سابقه و پیشینه مربوط به مقالات فارسی و انگلیسی پایگاه‌های اینترنتی: پرتال جامع علوم انسانی؛ پایگاه مجلات تخصصی نور؛ سایت سیویلیکا؛ پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی؛ Google Scholar (گوگل اسکولار) و Scopus (اسکوپوس) و Science Direct (ساینس دایرکت)، تعداد ۱۸۸ عنوان فارسی و انگلیسی جستجو و یافت گردید که از طریق ابزارهای کنترلی و همچنین نمونه‌گیری هدفمند (قضاوتی)، تعداد ۲۴ عنوان (۱۴ عنوان مقاله فارسی و ۱۰ عنوان مقاله انگلیسی) به‌عنوان حجم نمونه انتخاب گردید.

نتایج مربوط به کدگذاری‌های مراحل مختلف به شرح زیر می‌باشد:

جدول ۳- مقوله‌بندی و کدگذاری محوری مربوط به «مؤلفه‌های جرایم یقه سفید»

ترکیب مقوله‌های (تم‌های) اولیه	مقوله‌های (تم‌های) ثانویه
صداقت بالا- وظیفه‌شناسی بالا - پایداری عاطفی بالا	• فضایل اخلاقی
رقابت‌پذیری بالا- سازش‌پذیری بالا- جدیت بالا- پشت کار بالا- داشتن شخصیت ریسک‌پذیری- تمایل به خطر کردن- تمایل به سود مالی براساس تهدیدها و احتمالات	• توانایی‌های فردی
نبود وجدان اخلاقی - نبود ارزش‌های اخلاقی در افراد- نبود ارزش‌های معنوی در افراد- از بین رفتن حرمت درآمدهای نامشروع- نبود ایمان در افراد- ضعف ایمان در افراد- میزان احساس گناه از طرف افراد- نبود احساس پشیمانی- نبود احساس شرمساری - نبود احساس افسردگی- سست شدن ارزش‌های اجتماعی در جامعه- رواج انحرافات اجتماعی میان یقه سفیدان	• ضعف اخلاقی
عدم پایبندی به خانواده - عدم پایبندی به قواعد اجتماعی - نبود قدرت خودکنترلی در افراد - نبود خودکنترلی - عدم احساس و درک خطر ذهنی نسبت به جرایم - ناآگاهی افراد نسبت به عواقب جرم - نبود ترس از گرفتار شدن	• ضعف شخصیتی
متغیرانگیزه - وجود انگیزه در افراد - انگیزه‌های افراد - تمایل شخصی - وجود تمایل در افراد - تمایلات افراد - وجود تمایل شخصی برای رفتار انحرافی - متغیر گرایش - انگیزه قوی برای سود غیرقانونی - تمایل شخصی - تمایل شخصی برای رفتار انحرافی - تمایل شدید به ارتکاب جرم مالی	• تمایل شخصی

مقوله‌های (تم‌های) ثانویه	ترکیب مقوله‌های (تم‌های) اولیه
• فرصت‌طلبی	متغیر فرصت - وجود فرصت در افراد - فرصت‌های افراد - دسترسی به فرصت - فرصت طلب بودن افراد - فرصت‌های ارتکاب جرم - وجود فرصت برای ارتکاب جرم - دسترسی به فرصت‌های مجرمانه در افراد - فرهنگ مبتنی بر مظاهر مادی در افراد
• نیازهای شخصی	وجود نیاز - وجود طمع - نیازهای افراد
• توجیهات شخصی	توجیه اخلاقی خلاف توسط افراد - توجیهات عقلانی جرم - وجود عذرها و توجیهات عقلانی افراد - توجیه رفتار مجرمانه - توجیه ضرورت‌های خانوادگی جرم - توجیه ارتکاب جرم به خاطر دیگران - فشار و نگرانی وضعیت خانواده
• رفتارهای مجرمانه	ویژگی‌های جنسیتی - جنسیت افراد - داشتن توان و استعداد بزهکاری - تبهکاری ظاهری - تبهکاری قانونی یا قضایی - وجود رفتارهای انحرافی در افراد - بعد رفتاری
• هوش و استعداد	زیرک و باهوشی خاص - هوشیاری بالا - داشتن هوش بالا - هوش بالا - استعداد بالا - استعداد قابل توجه
• تخصص و مهارت	داشتن تخصص خاص در امور - داشتن تبحر خاص در امور
• قدرت ارتباط‌گیری	بهره‌مندی از قدرت افراد - بهره‌مندی از نفوذ موثر افراد - داشتن قدرت بالا در خطرپذیری مردان - داشتن قدرت بالا در مواجهه با خطر در مردان - داشتن شهامت بالا در مردان - افرادی آراسته
• وجهه اجتماعی	دارای وجهه عمومی - افراد دارای وجهه اجتماعی خاص - برخورداری از وجهه اجتماعی - بالا بودن میزان سازگاری اجتماعی - بالا بودن میزان قابلیت اجتماعی - شخصیت بالای یقه سفیدان
• موقعیت اجتماعی	افراد دارای جایگاه بالای اجتماعی - دارای موقعیت بالا - جایگاه اجتماعی محترم‌ان افراد - برخورداری از موقعیت‌های بالای اجتماعی - برخورداری از موقعیت اجتماعی خاص - برخورداری از موقعیت اجتماعی بالا - فرصت حضور زنان در عرصه‌های اجتماعی - افراد طبقه بالای اجتماعی - تعلق به طبقات عالی - افراد دارای پایگاه اجتماعی خاص - تعلق به پایگاه اجتماعی ویژه - برخورداری از موقعیت اجتماعی - موقعیت بالای یقه‌سفیدان - برخورداری از موقعیت عالی اجتماعی - جرایم با استفاده از جایگاه اجتماعی - دستیابی به ساختارهای قدرت اجتماعی
• منزلت اجتماعی	افراد دارای احترام اجتماعی - افراد قابل احترام - داشتن احترام قابل توجه - صاحب احترام در جامعه بودن - افراد دارای منزلت اجتماعی - افراد دارای منزلت فرهنگی - قابل احترام بودن
• اعتماد اجتماعی	استفاده از اعتماد عمومی - اعتماد اجتماعی - وجود اعتماد نسبت به افراد
• سوءاستفاده از موقعیت کاری	دسترسی به ساختارهای قدرت سازمانی - دسترسی به پست‌های مدیریتی - اشتغال افراد در صنایع مهم - افراد دارای موقعیت ممتاز سازمان‌های عمومی - سوءاستفاده از موقعیت و منصب - سوءاستفاده از موقعیت - جرایم حین کار با استفاده از موقعیت اداری - سوءاستفاده از موقعیت - سوءاستفاده از نفوذ اداری - کارمندان با موقعیت بالای اداری - سوءاستفاده از موقعیت اداری - سوءاستفاده از نفوذ اداری - افراد بلندپایه اداری - افراد دارای موقعیت ممتاز در مشاغل - سوءاستفاده از موقعیت سازمانی - سوءاستفاده از موقعیت نهادی
• ضعف کنترل اداری	عدم نظارت کارکنان کلیدی - ضعف در نظارت کارکنان کلیدی - عدم دقت در گزینش افراد در امور اداری - عدم دقت در انتصاب افراد در امور اداری - نظارت ضعیف در محیط‌های کاری - کنترل افراد بعد از انتصاب در مشاغل مهم - نظارت افراد بعد از انتصاب در مشاغل مهم - عدم نظارت کافی بر امور کارگزاران
• وجود فرصت‌های سازمانی	فرصت سازمانی برای ارتکاب و پنهان کردن جرم مالی - ایجاد فرصت در سازمان برای جرم - فرصت‌های سازمانی - وجود فرصت‌های سازمانی - وجود فرصت سازمانی برای ارتکاب و پنهان کردن جرم - داشتن مهارت در مسایل فنی - داشتن اطلاعات حساس - میزان دسترسی به منابع در افراد
• محیط شغلی ویژه	محیط شغلی - مسئولیت شخصی ویژه - پایگاه اجتماعی بالا در شغل - نوع شغل افراد - سمت شغلی افراد - حوزه شغلی افراد - تعلق افراد در شرکت‌های صنعتی و بازرگانی - دسترسی‌های ویژه سازمانی - دستیابی به پست‌های شغلی بالاتر - خرده فرهنگ‌های شغلی - بعد سازمانی
• بی‌توجهی به کارکنان	سطح دستمزد ناچیز کارکنان دولت - بی‌توجهی به معیشت مناسب کارمندان

مقوله‌های (تم‌های) ثانویه	ترکیب مقوله‌های (تم‌های) اولیه
<ul style="list-style-type: none"> • ظاهرسازی سازمانی • فریبکاری سازمانی 	کارمندان با شخصیتی ظاهرا هنجارمند - وجود ریاکاری در ساختار اداری - وجود ظاهرسازی در ساختار اداری - ساختار سازمانی ضعیف - رفتار خارج از چارچوب رسمی اداری - دسترسی به آماج در سطح سازمان - کسب منافع سازمانی ناروا
<ul style="list-style-type: none"> • انگیزه‌های مالی 	انگیزه‌های مالی - وجود انگیزه مالی به نفع فرد یا سازمان - اهداف مالی - اهداف اقتصادی - دستیابی به سود اقتصادی کلان - انگیزه اقتصادی - کسب منافع شخصی - بُعد اقتصادی - مشکلات اقتصادی یقه سفیدان
<ul style="list-style-type: none"> • قدرت اقتصادی 	افراد دارای وجهه اقتصادی خاص - داشتن توان اقتصادی - برخورداری از موقعیت‌های بالای اقتصادی - برخورداری از موقعیت اقتصادی ویژه - مرفه بودن افراد - قرار گرفتن در بخش مرفه جامعه - افراد دارای منزلت اقتصادی - ثروتمند بودن - دسترسی به منابع مالی زیاد - داشتن موقعیت برای دسترسی به پول - داشتن پشتوانه اقتصادی خوب - برخورداری از قدرت اقتصادی - صاحبان ثروت - افراد طبقه بالای اقتصادی - ثروتمند بودن - دسترسی به منابع مالی زیاد
<ul style="list-style-type: none"> • کسب اقتدار 	استفاده از موقعیت - استفاده از جایگاه قدرت - استفاده از قدرت نفوذ - هدایت منابع به سمت فعالیت‌های نادرست - هدایت استعدادها به سمت فعالیت‌های نادرست
<ul style="list-style-type: none"> • برخورداری از اقتدار 	داشتن فرصت منحصربه‌فرد - داشتن حوزه نفوذ خاص - تعلق طبقه ممتاز جامعه - برخورداری از اقتدار سیاسی - برخورداری از اقتدار - وجود اقتدار در برخی از افراد - داشتن قدرت - صاحبان قدرت - برخورداری از موقعیت سیاسی ویژه
<ul style="list-style-type: none"> • منزلت سیاسی 	افراد دارای منزلت سیاسی - برخورداری از وجاهت سیاسی - افراد دارای وجهه سیاسی خاص - افراد دارای مناصب بالا - افراد دارای صاحب نفوذ و اقتدار زیاد - تعلق به پایگاه سیاسی ویژه
<ul style="list-style-type: none"> • ضعف قوانین و مقررات 	احتمال ضعیف کشف جرایم - ناتوانی نظام کیفری در احراز مجرمیت - نبود قوانین و مقررات سختگیرانه نسبت به جرایم یقه‌سفیدان - ضعف قانون در اخراج خاطیان اداری - نبود قانون و مقررات شفاف در زمینه‌های مختلف - توزیع نادرست ثروت
<ul style="list-style-type: none"> • ضعف نظارت قانونی 	ضعف نظارت - ضعف قوانین و مقررات - نظارت ضعیف قانون - اغماض سازمان‌های نظارتی - چگونگی فعالیت‌های دولت - اندازه دولت - بزرگی دولت
<ul style="list-style-type: none"> • سوءاستفاده از قوانین و مقررات 	فریبکاری - مانورهای متقلبانه - آشکار نبودن جرایم ارتكابی - مخفی کاری - ممانعت از افشای جرم - مشروعیت درک شده از طرف افراد - کمتر مورد سوءظن قرار گرفتن افراد - نبود احساس پشتیبانی قانون - استفاده از روش‌ها قانونی - استفاده از ابزارهای قانونی - نبود ترس از قانون - نبود حساسیت مردمی - عدم تعهد به قانون و مقررات - تعهد ضعیف به قوانین - ترسیدن از ارتكاب به جرم - فرهنگ و سابقه تاریخی فساد اداری - فرهنگ و سابقه تاریخی فساد دولتی

جدول ۴- مقوله‌بندی و کدگذاری انتخابی مربوط به «مولفه‌های جرایم یقه سفید»

های (تم‌مقوله) اصلی‌های (تم‌مقوله)	های (تم‌مقوله) فرعی‌ها (تم‌مقوله)	
<ul style="list-style-type: none"> • بُعد فردی 	<ul style="list-style-type: none"> • فضایل اخلاقی • توانایی‌های فردی 	
	<ul style="list-style-type: none"> • ضعف اخلاقی • ضعف شخصیتی • تمایل شخصی • فرصت‌طلبی • نیازهای شخصی • توجهات شخصی • رفتارهای مجرمانه • هوش و استعداد • تخصص و مهارت • قدرت ارتباط‌گیری 	
	<ul style="list-style-type: none"> • بُعد اجتماعی 	<ul style="list-style-type: none"> • وجهه اجتماعی

های (تم مقوله	های) ثانویه (فرعی)ها (تم مقوله
	<ul style="list-style-type: none"> • موقعیت اجتماعی • منزلت اجتماعی • اعتماد اجتماعی
• بُد سازمانی	<ul style="list-style-type: none"> • سوءاستفاده از موقعیت کاری • ضعف کنترل اداری • ضعف نظارت اداری • وجود فرصت‌های سازمانی • محیط شغلی ویژه • بی‌توجهی به کارکنان • ظاهرسازی سازمانی • فریبکاری سازمانی
• بُد اقتصادی	<ul style="list-style-type: none"> • انگیزه‌های مالی • قدرت اقتصادی
• بُد سیاسی	<ul style="list-style-type: none"> • کسب اقتدار • برخورداری از اقتدار • منزلت سیاسی
• بُد قوانین و مقررات	<ul style="list-style-type: none"> • ضعف قوانین و مقررات • ضعف نظارت قانونی • سوءاستفاده از قوانین و مقررات

ترسیم شبکه‌های مقولات و مفاهیم (شبکه مضامین)

باتوجه به مولفه‌های استخراج شده در مرحله کدگذاری محوری، کلیه مقوله‌ها ترکیب شدند. این مقوله‌ها در مرحله بعد برای ساخت شبکه مقولات و مفاهیم مورد استفاده قرار می‌گیرند. تصویر کلی مربوط به شبکه مقولات هر کدام از متغیرهای مقاله به شرح زیر می‌باشد.

شکل ۱- شبکه مقولات و مفاهیم مربوط به مولفه‌های جرایم یقه سفیدی

یافته‌های بخش دلفی

در بخش دلفی پژوهش رساله حاضر، تعداد ۲۱ متخصص و خبره در موضوع پژوهش که از طریق روش نمونه‌گیری هدفمند (قضاوتی) انتخاب شده بودند، مورد سوال قرار گرفتند.

- از ۲۱ نفر حجم نمونه، تعداد ۱۰ نفر زن و تعداد ۱۱ نفر مرد بودند.

- از تعداد ۱۰ نفر زن مورد مطالعه تعداد ۴ نفر نروژی و ۶ نفر ایرانی و از تعداد ۱۱ نفر مرد مورد مطالعه تعداد ۵ نفر نروژی و تعداد ۶ نفر ایرانی بودند.

- از ۲۱ نفر حجم نمونه، تعداد ۲ نفر لیسانس؛ تعداد ۳ نفر فوق لیسانس؛ تعداد ۹ نفر دانشجوی دکترا و تعداد ۷ نفر دکترا بودند.

نتیجه‌گیری راندهای (دوره‌های) اول و دوم دلفی برای زنان

در راند (دور) اول و دوم مربوط به زنان، باتوجه به مولفه‌های به‌دست آمده از بخش فراترکیب، سوالات پرسشنامه در ۶ محور (متغیر) (شامل: ۱. بُعد فردی؛ ۲. بُعد اجتماعی؛ ۳. بُعد سازمانی؛ ۴. بُعد اقتصادی؛ ۵. بُعد سیاسی و ۶. بُعد قوانین و مقررات)، طراحی گردید که نتایج ارزیابی از طریق متخصصان و خبرگان به‌شرح جدول زیر می‌باشد.

جدول ۵- نتایج مربوط به راندهای (دوره‌های) اول و دوم دلفی برای زنان

راند دوم	راند اول	مولفه‌ها برای زنان
درصد توافق	درصد توافق	
متغیر بُعد فردی		
95	100.0	فضایل اخلاقی
	61.9	توانایی‌های فردی
95.2	95.2	ضعف اخلاقی
	66.7	ضعف شخصیتی
81.0	71.4	تمایل شخصی
76.2	76.2	فرصت‌طلبی
90.5	100.0	نیازهای شخصی
100.0	95.2	توجهات شخصی
	38.1	رفتارهای مجرمانه
85.7	71.4	هوش و استعداد
100.0	85.7	تخصص و مهارت
90.5	76.2	قدرت ارتباط‌گیری
متغیر بُعد اجتماعی		
	66.7	وجهه اجتماعی
95.2	85.7	موقعیت اجتماعی
90.5	85.7	منزلت اجتماعی
90.5	85.7	اعتماد اجتماعی
متغیر بُعد سازمانی		
90.5	76.2	سوءاستفاده از موقعیت کاری
100.0	100.0	ضعف کنترل اداری
90.5	95.2	ضعف نظارت اداری
81.0	76.2	وجود فرصت‌های سازمانی
	42.9	محیط شغلی ویژه

راند دوم	راند اول	مولفه‌ها برای زنان
درصد توافق	درصد توافق	
	47.6	بی‌توجهی به کارکنان
	38.1	ظاهرسازی سازمانی
	28.6	فریبکاری سازمانی
متغیر بُعد اقتصادی		
100.0	100.0	انگیزه‌های مالی
	23.8	قدرت اقتصادی
	61.9	کسب اقتدار
	23.8	برخورداری از اقتدار
81.0	85.7	منزلت سیاسی
متغیر بُعد قوانین و مقررات		
90.5	100.0	ضعف قوانین و مقررات
90.5	100.0	ضعف نظارت قانونی
90.5	85.7	سوءاستفاده از قوانین و مقررات

نتیجه‌گیری راندهای (دوره‌های) اول دلفی برای مردان

در راند (دور) اول مربوط به مردان، باتوجه به مولفه‌های به‌دست آمده از بخش فراترکیب، سوالات پرسشنامه در ۶ محور (متغیر) (شامل: ۱. بُعد فردی؛ ۲. بُعد اجتماعی؛ ۳. بُعد سازمانی؛ ۴. بُعد اقتصادی؛ ۵. بُعد سیاسی و ۶. بُعد قوانین و مقررات)، طراحی گردید که نتایج ارزیابی از طریق متخصصان و خبرگان به شرح جدول زیر می‌باشد:

جدول ۶- نتایج مربوط به راند (دور) اول دلفی برای مردان

راند اول	مولفه‌ها برای مردان
درصد توافق	
متغیر بُعد فردی	
100.0	فضایل اخلاقی
76.2	توانایی‌های فردی
100.0	ضعف اخلاقی
90.5	ضعف شخصیتی
95.2	تمایل شخصی
100.0	فرصت‌طلبی
85.7	نیازهای شخصی
85.7	توجهات شخصی
76.2	رفتارهای مجرمانه
76.2	هوش و استعداد

راند اول	مولفه‌ها برای مردان
درصد توافق	
90.5	تخصص و مهارت
100.0	قدرت ارتباط‌گیری
متغیر بُعد اجتماعی	
95.2	وجهه اجتماعی
95.2	موقعیت اجتماعی
95.2	منزلت اجتماعی
100.0	اعتماد اجتماعی
متغیر بُعد سازمانی	
100.0	سوءاستفاده از موقعیت کاری
95.2	ضعف کنترل اداری
100.0	ضعف نظارت اداری
100.0	وجود فرصت‌های سازمانی
95.2	محیط شغلی ویژه
95.2	بی‌توجهی به کارکنان
100.0	ظاهرسازی سازمانی
90.5	فریبکاری سازمانی
متغیر بُعد اقتصادی	
95.2	انگیزه‌های مالی
100.0	قدرت اقتصادی
متغیر بُعد سیاسی	
100.0	کسب اقتدار
85.7	برخورداري از اقتدار
90.5	منزلت سیاسی
متغیر بُعد قوانین و مقررات	
95.2	ضعف قوانین و مقررات
100.0	ضعف نظارت قانونی
100.0	سوءاستفاده از قوانین و مقررات

نتیجه‌گیری اتفاق نظر (توافق یا اجماع)

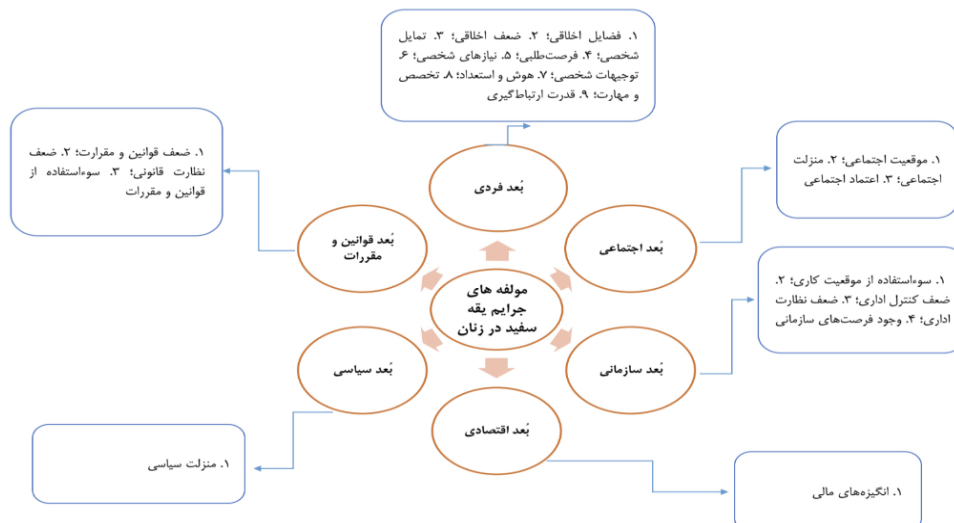
در این پژوهش برای تعیین میزان اتفاق نظر میان اعضای پانل دلفی، از آزمون «ضریب هم‌هنگی کندال» استفاده شد. با توجه به نتایج به دست آمده مربوط به این آزمون برای متغیرها، با استناد به مقدار آزمون کای اسکور که در سطح خطای کوچک‌تر از 05 (پنج صدم) معنی‌دار است، می‌توان گفت که کلیه متغیرهای مربوط به پژوهش با اطمینان ۹۵ درصد، مورد توافق پاسخگویان قرار گرفته و نمره به دست آمده برای آزمون کندال تمامی متغیرها برابر یا بالای (۷۰ درصد) می‌باشد که این نمره نشان‌دهنده «اتفاق نظر قوی» برای همه متغیرها از دید متخصصان می‌باشد.

ترسیم مدل نهایی پژوهش براساس نتایج دلفی مربوط به زنان

نتایج مربوط به کدگذاری‌های مراحل مختلف به شرح زیر می‌باشد:

باتوجه به یافته‌های مربوط به جداول رتبه‌بندی مربوط به مولفه‌های هریک از متغیرهای پژوهش در بخش دلفی، مدل نهایی

پژوهش به شرح زیر ترسیم می‌گردد:

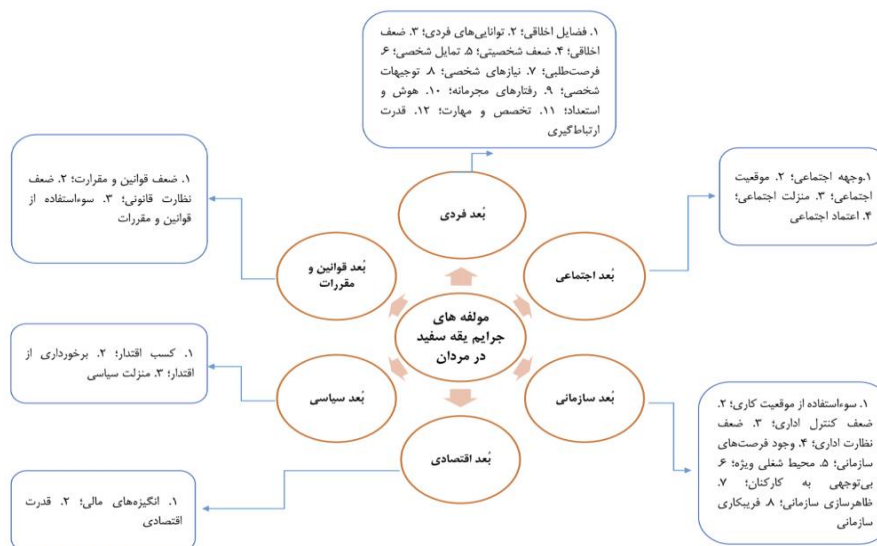

شکل ۲- مدل نهایی پژوهش براساس نتایج دلفی مولفه‌های مربوط به جرایم یقه سفید در زنان

ترسیم مدل نهایی پژوهش براساس نتایج دلفی مربوط به مردان

باتوجه به یافته‌های مربوط به جداول رتبه‌بندی مربوط به مولفه‌های هریک از متغیرهای پژوهش در بخش دلفی، مدل نهایی

پژوهش به شرح زیر ترسیم می‌گردد:

شکل ۳- مدل نهایی پژوهش براساس نتایج دلفی مولفه‌های مربوط به جرایم یقه سفید در مردان

پژوهش حاضر، فراترکیب نقش جنسیت در ارتکاب جرایم یقه سفیدی در ایران و نروژ بر اساس پژوهش‌های منتشرشده در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۲ برای مقالات فارسی و ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۲ برای مقالات انگلیسی بوده است. بر اساس روش فراترکیب برای هر یک از این پژوهش‌ها یک فرم استخراج داده تدوین شده است و یافته‌ها متناسب با سوال و هدف این پژوهش گردآوری شده‌اند. این یافته‌ها در سه مرحله کدگذاری باز و محوری و انتخابی، مفهوم سازی و مقوله بندی شده‌اند. هریک از مفاهیم استخراج شده معادل یک بعد از ابعاد علت ارتکاب جرایم یقه سفیدی است که در نهایت با استفاده از روش دلفی و با توجه به مولفه‌های به دست آمده از بخش فراترکیب (با کدگذاری تحلیل مضمون)، سوالات پرسشنامه در ۶ بُعد شامل: متغیرهای: ۱. بُعد فردی؛ ۲. بُعد اجتماعی؛ ۳. بُعد سازمانی؛ ۴. بُعد اقتصادی؛ ۵. بُعد سیاسی و ۶. بُعد قوانین و مقررات، طراحی و از اعضای پانل دلفی (پاسخگویان) خواسته شد نظرشان را در خصوص مولفه‌های مربوط به هر متغیر را در مورد دو گروه مردان و زنان بیان نمایند. لذا یافته‌های پژوهش بر اساس نظر خبرگان تعدیل شده است که در قالب مدل‌های مفهومی برای زنان و مردان تایید شده و در شکل (۲-۴) و (۳-۴) نمایش داده شده است. در واقع مدل‌های نهایی پژوهش برای زنان و مردان تلاشی جهت ارائه مدلی جامع است که حاصل دیدی کل نگرانه در پژوهش‌های مختلف و برای مردان در بردارنده ۶ مقوله اصلی و ۳۲ مؤلفه و برای زنان شامل ۶ مقوله اصلی و ۲۱ مؤلفه است.

در مجموع از یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان به این نتیجه رسید که این پژوهش، با فراترکیب سازوکارهای موجود در پژوهش‌های قبلی، توانسته است یک نگاه ترکیبی و جامع در این زمینه ارائه دهد و از لحاظ بررسی جامع و ترکیبی مسأله نقش جنسیت، اولین پژوهش فراترکیب نقش جنسیت در ارتکاب جرایم یقه سفیدی در ایران و جهان است و به کارگیری این علت‌ها در پیشگیری و مبارزه با فساد ناشی از این جرایم می‌تواند راهنمای جامعی برای دستگاه‌های اداری و نظارتی در ایران باشد. این پژوهش، با بررسی پژوهش‌های مختلف، نقش مهمی در روشن کردن ابعاد مختلف پدیده جرم یقه سفیدی دارد زیرا پژوهش‌های انجام شده هر کدام از زاویه‌ای خاص به بررسی موضوع پرداخته‌اند.

منابع

۱. تقی‌پور، علیرضا (۱۳۹۲). "مجرمین یقه سفید از دیدگاه جرم‌شناسی و نهج‌البلاغه." فصلنامه پژوهشنامه نهج‌البلاغه. ۱(۳)، ۵۵-۶۶.
۲. حسن‌دوست‌فرخانی، هادی و یزدان‌پناه، لیلی (۱۳۹۲). "بررسی نگرش به فساد اداری و ارتباط آن با سرمایه اجتماعی." راهبرد توسعه. ۳۴، ۸۰-۱۱۴.
۳. حسینی، سیدمحمد و قورچی‌بیگی، مجید (۱۳۹۴). "تحلیل بزه‌دیدة شناختی جرایم یقه سفیدها." فصلنامه پژوهش حقوق کیفری. ۳(۱۰)، ۹-۴۰.
۴. حسینی‌دره‌صوفی، سیدمحمد (۱۴۰۰). "ویژگی‌های شخصیتی مجرمین یقه سفید." نشریه کارآگاه. ۱۴(۵۴)، ۵۹-۷۲.
۵. سپهوند، میلاد (۱۴۰۱). "چرایی جرم‌انگاری در جرایم یقه سفید و راهکارهای پیشگیری از این جرایم از منظر جرم‌شناسی." مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه. ۸(۲)، ۶۹۲-۷۰۳.
۶. شکریمان امیری، حسین؛ سیدعلی‌پور، سیدحامد و صابر، علی (۱۳۹۴). "بررسی و تبیین ماهیت جرایم یقه سفید و مصادیق آن." هفتمین همایش ملی مطالعات و تحقیقات نوین در حوزه علوم انسانی، مدیریت و کارآفرینی ایران. تهران: ایران.
۷. غفاری، سولماز (۱۳۹۹). "سیاست‌های جنایی ایران در جلوگیری از به وجود آمدن مجرمین یقه سفید." دوفصلنامه بین‌المللی تحقیقات علوم قضایی. ۱(۲)، ۱۱-۲۹.
۸. قورچی‌بیگی، مجید (۱۳۹۸). "تحلیل کیفی از بزهکاری یقه سفیدها: فهم زمینه‌ها و انگیزه‌ها." مسائل اجتماعی ایران. ۱۰(۱)، ۲۱۷-۲۳۸.
۹. کمائی، مریم؛ ابوالحسنی، سلامه و فرهود، نغمه (۱۴۰۱). "بررسی مثلث آسایش در مجرمان یقه سفید و یقه صورتی در حقوق نروژ و ایران." فصلنامه پژوهش‌های روابط بین‌المللی. ۱۲(۴)، ۲۲۱-۲۴۴.

۱۰. کمائی، مریم؛ ابوالحسنی، سلامه و فرهود، نغمه (۱۴۰۱). "زنان و مجرمین یقه سفید: مقایسه جرائم یقه صورتی و یقه سفید در حقوق ایران و نروژ." فصلنامه علمی آموزه‌های فقه و حقوق جزا. ۴(۴)، ۷۰-۸۲.
۱۱. محمدی، علی و همکاران (۱۳۹۲). "مدل سازی تفسیری ساختاری ریسک‌های زنجیره تامین پروژه در شرکت‌های گاز استانی." فصلنامه چشم‌انداز مدیریت صنعتی. ۵(۱۲)، ۹-۳۷.
۱۲. موسوی مجاب، سیددرید (۱۳۹۲). "بزهکاران یقه سفید." فصلنامه مدرس علوم انسانی. ۸(۳)، ۶۱-۸۳.
۱۳. میرخلیلی، سیدمحمود و خدادوست، بهنام (۱۳۹۶). "تغییر از مجرمین یقه سفید به مجرمین یقه قرمز." جستارهای حقوق عمومی. ۱(۳)، ۱۲۹-۱۵۶.
۱۴. نقیب، بهاره‌السادات؛ امینی، محمد و درخشنده، منصور (۱۳۹۷). "پیشگیری از جرائم یقه سفید با رویکرد آموزه‌های دینی." نشریه پژوهش‌های سیاسی و بین‌المللی. ۹(۳۷)، ۲۸۹-۳۱۷.
۱۵. نصیری، مصطفی (۱۳۹۳). "سازوکارهای کنترل جرایم یقه سفید: الگوهای کیفری و غیرکیفری." نشریه کارآگاه. ۷(۲۸)، ۷-۲۴.

16. Adler, F. (1975). *Sisters in crime: The rise of the new female criminal*. McGraw- Hill: USA
17. Akers, R. L. and Jensen, G. F. (2009). The empirical status of social learning theory of crime and deviance: the past, present, and future. In: *Taking Stock: The Status of Criminological Theory* (ed. F. T. Cullen, J. P. Wright and K. R. Blevins), 37-76. New York: Routledge.
18. Benson, M. L. and and Simpson, S. (2009). *White Collar Crime: An Opportunity Perspective*, Routledge.
19. Benson, Michael L. & Gottschalk, Petter (2015). Gender and White-Collar Crime in Norway: An Empirical Study of Media Reports. *International Journal of Law, Crime and Justice*. 43 (4). 535-552.
20. Benson, M. L. and Harbinson, E. (2020). Gender and criminal thinking among individuals convicted of white-collar crimes, *Criminal Justice Studies*, 33 (1), 46-60.
21. Carlen P. , Worall A. (1987). *Gender, Crime and Justice*, Bristol